

PRZEŚLADOWCA (66) *sb m*

prześladowca (65), **przeszladowca** (1); *prześladowca* : *przeszladowca KochPs* (1:1).

Do formy *prześladowca* *zaliczono zapisy*: -f- (54), -ś- (11).

Wszystkie samogłoski jasne.

sg N *prześladowca* (9). \diamond *G* *prześladowce* (6). \diamond *D* *prześladowcy* (1). \diamond *A* *prześladowcę* (2). \diamond *I* *prześladowcą* (12). \diamond *pl N* *prześladowcy* (3), *prześladowce* (3); -y *WróbŻółt, BibRadz*; -e *WujNT*; -y : -e *RejPs* (1:2). \diamond *G* *prześladowc(o)w* (8), *prześladowiec BielKron* (2). \diamond *D* *prześladowców* (8); -óm (1), -(o)m (7). \diamond *A* *prześladowce* (10). \diamond *I* *prześladowcami* (2); -ami (1), -(a)mi (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde bez cytatu; poza tym XVIII w. (o wilczycy).

Ten, kto planowo i ustawicznie wyrządza zło; gnębiiciel, dręczyciel (bardzo często o prześladowaniu z powodów religijnych); persecutor Vulg, PolAnt, Cn; persequens Vulg, PolAnt; exagitator, vexator Cn [w tym czyj (35): G sb i pron (17), pron poss (14), ai poss (4)] (66) : Bo kto ma mocznego obrońcę, nieboi nie mgłego prześladowce. WróbŻółt R8v; Iam to vznał iż pan bog będzie nie mścił krziwdy vbogiego/ á pomści nie nad prześladowczami nędznych. WróbŻółt 139/13, C4, L5, kk7, íí6, íí7v; ábowiem ángioła twego [sprzeciwnicy moi] będą mieć niewiedomie prześladowcą nád sobą. RejPs 51, 139 [2 r.], 155v, Ff2; Powítań [Panie] á wzruřz ono twoye frogye rozgnyewánye/ Ná ty moye prześladowce y ná ich mnimánye. LubPs B6, B5v [2 r.], ee4 marg; BibRadz I 291b marg [2 r.]; A gdy [kamienowany apostoł, św. Jakub Młodszy] iefzcze ná zyemi leżąc wznosił ręce do Bogá modłac nie zá fwoie prześladowce/ kijem go dobili BielKron 145; y pifał do niego [Luter do cesarza] áby go bronil [...] od prześladowiec BielKron 195v, 78v, 150v, 195v, 225; Iáko tego y w Páwle piękny przykład znamy/ Gdzie s prześladowce wiernych káznodzieię mamy. RejAp [Ff5]; Iż fzátan on zawiściwy á vporny prześladowcá człowieká nędznego záwždy nie o to ftára/ [...] iedno áby zátkał vřzy káždemu tákowemu/ áby nic nie řluchály áni rozumiały o Bořtwie Páná tego RejPos 212v, 27, 332; A pan lud řwóy wybrány záiał/ iáko owce: Y przeprowádzil w cále: á ich przeřladowce Byřtré morze požárlo KochPs 117, 48; Chrzeřciánie iefzcze niewiedzác o iego [řw. Pawła] vpámieřtániu á zá vpornego á przeřladowcę go máiać/ iáko owce przed wilkiem od niego vćiekali. SkarŻyw 535; A nie ma też řlugá Chriřtuřow byc waleczny/ (iákoby nie przeřladowcom řwym/ y inřzym krzyřom odřiekáiać y odgryzáić.) CzechEp 23; Ktoř tu teraz iefř przeřladowcá między námi? Kto krwie cudzey prágnący? CzechEp 98, 21 marg, 98 marg; w ten czás Pan Chriřtus z przeřladowce Zydá/ vczynil nowego Apořtoła/ Páwła S. WujNT 392; Przeřladowcow bać řię nie mamy. WujNT Bbbbbbb2v, 419 marg, Act 9 arg, s. 712, 2.Thess 1 arg, 1.Tim 1 arg, Bbbbbbb2v; Křiażę Konradá przeřladowcę řwego [...] Pogromil KlonKr D3v; naprzod Bog tym ono Pániřtwo [řj. Rzym] pokarał/ iż ie po Konřtánciuřie Aryanie opánował Iulianus/ ktory z Aryaná řtał řię Pogániniem/ y wřze⁹⁰ Chrzeřciániřtwá ofřtrym przeřladowcá. PowodPr 32.

W połączeniach szeregowych (4): *Leop* 1.Tim 1/13; *BibRadz* 1.Tim 1/13; Nie tufzę tedy áby nam tym mogł kto oczy zápluřnáć/ řelmy mřciwemi/ záwiřnymi/ przeřladowcami/ y krwie cudzey prágnáćmi CzechEp 26; Dziękuię temu ktory mię vmocnil Chriřtuřowi Iezuřowi Pánu nářzemu/ iż mię zá wiernego poczytał/ ná vřlugowánie pořtánowiřwzy. ktorym był pierwey bluřnierzem/ y przeřladowcá/ y gwałtownikiem [potwarcá Leop] WujNT 1.Tim 1/13.

W charakterystycznych połączeniach: prześladowca chytry, mgły, niewierny, ostry, silny, stary, uporny, zawiściwy, zły; prześladowca Boży, Chrystusowy, Pana Jezusowy; prześladowca człowieka nędznego (ludzi nędznych) (2), krześcijański (krześcijanow, chrześcijaństwa, krześcijańskich ludzi) (5), Krolestwa Polskiego, narodu ludzkiego, niewinnych, trzody pańskiej, wiernych; prześladowców bać się; bronić od prześladowiec; prześladowcę na się mieć, pogromić; za prześladowcę [kogo] mieć; modlić się za prześladowce (2); prześladowcom odgryzać się, odsiekać się, zastąpić, zastanowić się; mieć [kogo] prześladowcą nad sobą; prześladowcy potwarzają [kogo], [na kogo] powstali.

Zwrot: »wybawić, wybawiony, wybawienie od prześladowców« [szyk zmienny] (1:1:1): *LubPs Cv, Q2v*; *PAnie Boże moy w tobie vfam/ wybawże mię od wśyftkich prześladowców moich [serva me ab omnibus persequentibus me]/ y wyrwi mię. BibRadz Ps 7/2.*

Wyrażenia: »prześladowca Kościoła« (3): *IVlianus Cefarz/ rzeczony Apoštátá/ od przemienienia wiary Krześciańskiej/ [...] wielki á chytry prześladowcá kościoła Rzymfkiego/ bo był fektą Arryufzową zaráżon BielKron 157, 154; Wilk záfię ieft haeretyk/ ábo któryżkolwiek prześladowcá kościoła Bożego/ to ieft trzody Páńfkiej. WujNT 349.*

»wielki prześladowca« [szyk 5:1] (6): *Ten [Jagiello jako książę litewski] był wielkim prześladowcá z brácią fwą krolestwá Polfkiego/ poki go był Pan Bog krztem Swięthym nie oświecił. BielKron 387, 153v, 154, 155, 157, 179.*

Szeregi: »prześladowca, morderz« (1): *Gdyż wždy to iáwna kto tu ieft prześladowcá/ morderzem/ á kto vlegác y vtulác fię do czáfu pod ftrażá bożą muśi. CzechEp 46.*

»nieprzyjaciel i prześladowca« = *inimicus et persequens Vulg* [szyk 2:1] (3): *Iezu ktorys od nieprzyjacieli y prześladowców niesprawiedliwey śmierci przifádzon był. ĩmi(łuj) fię nad nami. TarDuch C2v; WróbZólt 43/17; Látá Bożego 1175/ Nárádyn wielki Krześciańow prześladowcá y nieprzyjaciel vmárl BielKron 179.*

»okrutnik i prześladowca« (1): [*Psalm 70 jest modlitwą Kościoła*] áby był záchowan przy łowie Bożym. A áby był od okrutnikow y prześladowczow wybáwion *LubPs Q2v.*

»prześladowca a rozbojnik« (1): *Iákie tż eprześladowce [!]/ á iákie rozboyniki ná fię małz/ á iáko thu na tey pułczy frodze fię około ciebie włádzili. RejPos 184v.*

W przen [czego] (3) :á márnie będą zátřaceni prześladowce fprawiedliwořci. RejPs 50, 16v; Słuchay co Páweł s. piřze do Korinthow [Vulg 1.Cor 15/9] o łobie/ [...] iżem nie ieft godzień ábych był przezwan Apořtołem/ gdyżem ieft nikczemnym řtworzeniem przed Pánem řwoim/ á byłem prześladowcá imieniá iego. RejPos 228.

Synonimy: *krzywdziciel, nienawistnik, nieprzyjaciel, przeciwnik, sprzeciwnik.*

Cf PRZEŚLADNIK, PRZEŚLADOWACZ, **PRZEŚLADOWNIK**